

Rapportage archeologisch onderzoek Nederweert-Lindanusstraat 14-28 (2009)

ALFONS BRUEKERS

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek te Nederweert (STRABO), die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Archeologische waarnemingen	5
3. Bronnenonderzoek	8
4. Conclusies	10

1. Inleiding

In juni 2009 werd gestart met het bouwrijp maken van een terrein aan de Lindanusstraat in Nederweert. Na afbraak van de voormalige, recente, bebouwing werd een grote bouwput uitgegraven ten behoeve van de aanleg van een parkeergarage. Uiteindelijk werd op deze locatie een winkelpand met appartementencomplex gevestigd.

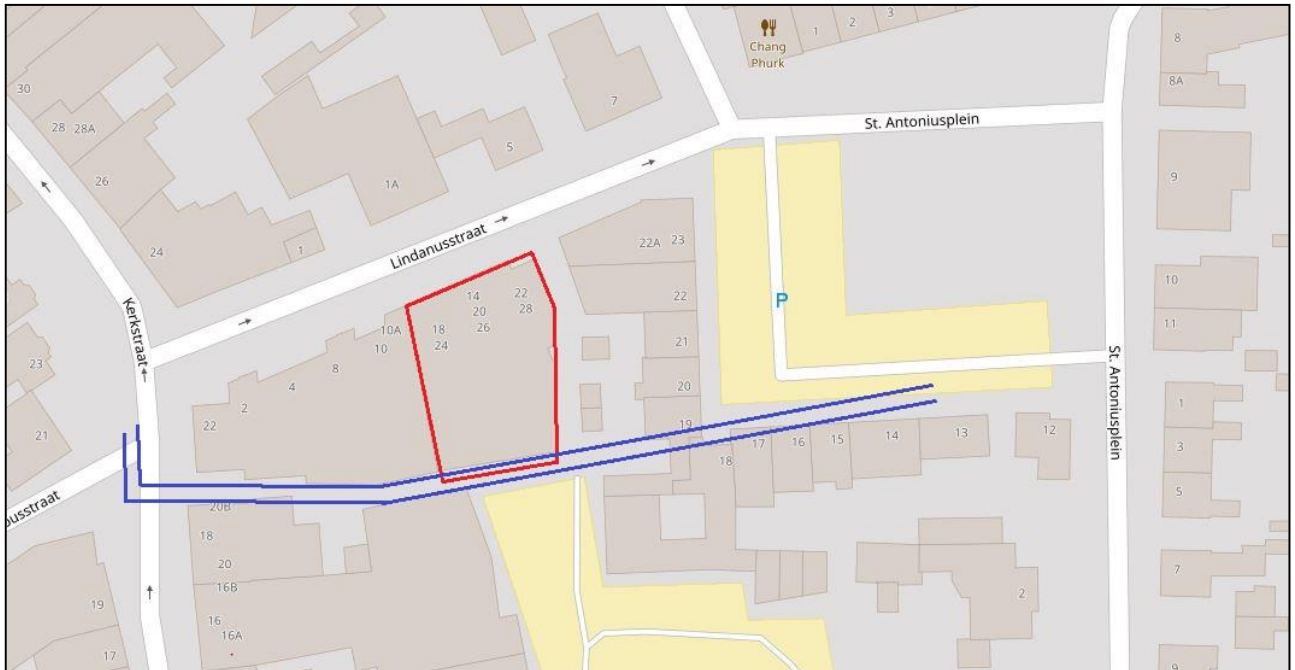
Bij de aanleg van de bouwput werden beperkte waarnemingen gedaan. Deze rapportage doet daarvan verslag.

Figuur 1. Het uiteindelijk gerealiseerde appartementencomplex (situatie in 2017), nu adres Lindanusstraat 14-28. Foto Google Earth.

2. Archeologische waarnemingen

De bouwput die in juni 2009 werd uitgegraven had de vorm van een onregelmatige vijfhoek met maximale lengte van 26m, en maximale breedte van 22m. De grond werd tot naar schatting 2,5m beneden het maaiveld uitgegraven. In de bodem waren geen sporen van archeologische betekenis waarneembaar, althans niet op die diepte.

Figuur 2. Ligging van de bouwput (rode contour). In blauw het tracé van de voormalige Weerterbeek. Ondergrond: www.afstandsmeten.nl.

De verwachtingswaarde van het terrein was relatief laag aangezien het terrein voor zover bekend is altijd onbebouwd is geweest. Wel grenst het aan de zuidzijde van het tracé van een oude gegraven waterloop, de zogenaamde Weerterbeek. De waarnemingen waren er daarom op gericht om sporen van het oude beektracé terug te vinden.

Figuur 3. Bouwput gezien richting noorden. Foto: Alfons Bruekers.

In de uiterste zuidwesthoek van de bouwput werd een bodemspoor aangetroffen dat de oude waterloop vrijwel loodrecht coupeerde. Het spoor was plaatselijk zwaar verstoord door de betonpoeren van het westelijke gelegen gebouw uit de jaren '90 van de vorige eeuw.

Figuur 4. Zicht op de zuidwesthoek van de bouwput. In het achterste deel van de hoek bevindt zich de insteek van de oude waterloop. Foto's: Alfons Bruekers.

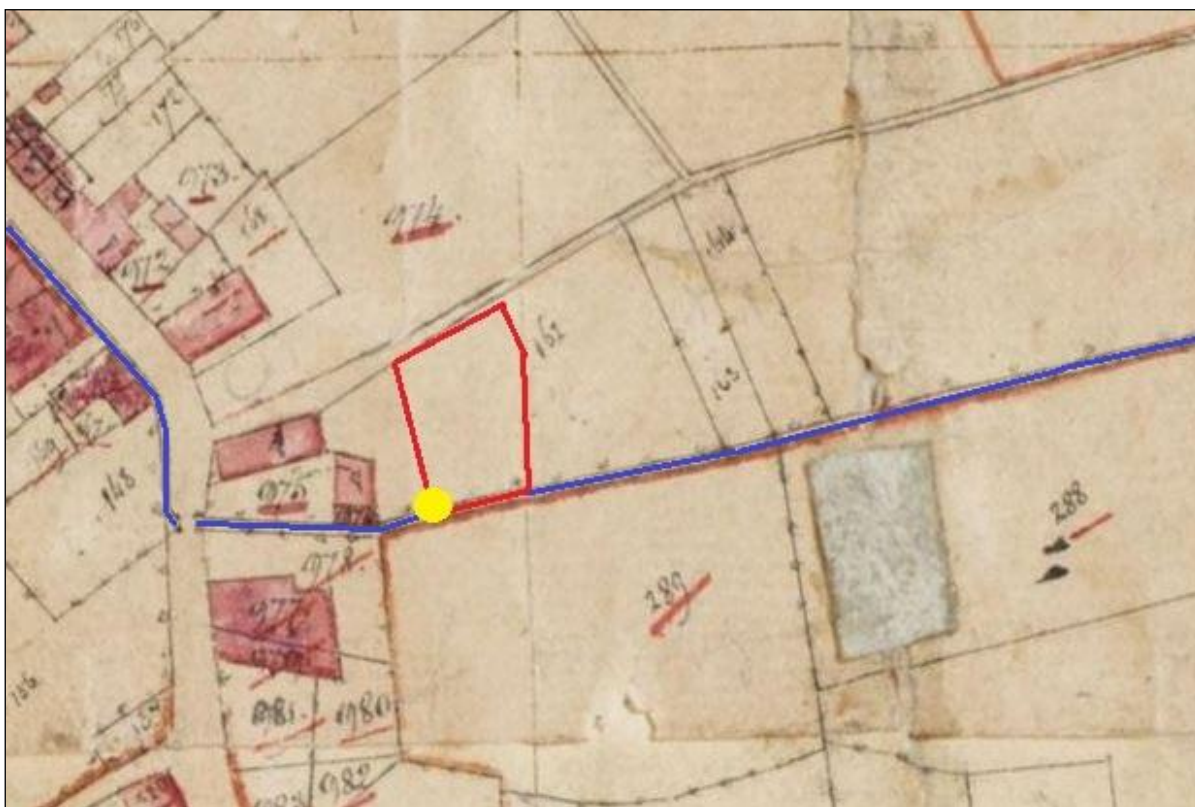
Figuur 5. Zuidwesthoek. De gele lijn markeert de insteek van de oude waterloop. In rood de recente verstoringen door de betonfundering van het westelijke gebouw.

Aangezien (ook) de meest zuidelijke zone van de wand van de bouwput recente verstoringen bevatte, kon niet worden vastgesteld hoe diep de waterloop is geweest. Het diepst waarneembare punt lag ongeveer 2,20 m beneden het moderne maaiveld maar de maximale diepte kan nog iets meer zijn geweest. De vulling bestond uit een homogene zwartbruine bouwvoor-achtige vulling. Aanwezigheid van artefacten kon niet worden vastgesteld omdat de bouwput niet betreden kon worden.

3. Bronnenonderzoek

Topografisch onderzoek door de Stichting Geschiedschrijving Nederweert heeft uitgewezen dat het terrein van onderzoek van ca. 1550 tot ca. 1990 altijd onbebouwd is geweest. Het vormde het achterterrein van een van de woningen in de Kerkstraat, adres Kerkstraat 22. De bewoningsgeschiedenis gaat terug tot het jaar 1600, toen de woning in het bezit was Dierick Blocken. In 1627 was er een bierbrouwerij gevestigd en die functie vervulde het pand aanhoudend tot ca. 1875, toen de familie Beijs er de scepter zwaaide. In 1798 werd het brouwhuis door de familie opnieuw opgericht en dit pand werd helaas in 1973 afgebroken ten behoeve van nieuwbouw. Het pand werd in de na-oorlogse periode bewoond door de familie Merkus die er een winkel in electrowaren voerde.

Pal ten zuiden van het brouwhuis liep een waterloop, de Weeterbeek. In oorsprong was dit een gegraven beek die vanaf de natuurlijke waterloop de Aa bij Bocholt (B) naar Weert stroomde om daar de stadgrachten van water te voorzien. De aanleg van die beek werd geïnitieerd in 1296 en de overeenkomst die daaraan ten grondslag ligt is in de archieven bewaard gebleven. Vanuit Weert werd de beek op een niet bekend tijdstip, dat kán nog in de late middeleeuwen zijn geweest, doorgeleid naar Nederweert. Vanaf de St. Lambertuskerk liep de beek in zuidelijke richting, door de Kerkstraat, pal voor de westelijke straatwand (zie fig. 6). Ter hoogte van het brouwershuis stak de beek via een duiker over en vervolgde zij haar weg in oostelijke richting om enkele kilometers verder in de omgeving van Nederweert-Eind uit te monden in een moerasgebied.

Figuur 6. Kadastrale minuutplan uit 1844. In rood de bouwput. De blauwe lijn is het tracé van de voormalige Weeterbeek. De gele stip markeert de hoek van de bouwput waar het tracé van de beek werd aangesneden. Ondergrond: RCE.

Vanwege haar herkomst werd deze kunstmatige waterloop aangeduid met de naam Weeterbeek. De functie was tweeledig. De beek voorzag in constante wateraanvoer om de waterkuilen voor de brandvoorziening gevuld te houden. Verder gebruikten de lokale industrieën zoals brouwerijen en

textielververijen de beek als bron van water. Door dat gebruik evolueerde de waterloop langzaam tot riool en daarmee werd de beek een groot risico voor de volksgezondheid.

In 1867 werd als gevolg van een besluit van het gemeentebestuur de waterloop verlegd vanuit de Kerkstraat naar áchter de huizen aan de westelijke zijde. De situatie bij het brouwershuis bleef onveranderd. In 1934 besloot het gemeentebestuur om de beek door rioolbuizen te vervangen.

Figuur 7. Foto van de Weerterbeek uit 1933. Genomen ca. 100m ten oosten van het gebied van het archeologisch onderzoek. Foto: J. Biezenaar.

In de moderne tijd is er behalve de percelering vrijwel geen spoor meer van de oude waterloop te vinden.

Bron: Topgrafische archief Stichting Geschiedschrijving Nederweert.

4. Conclusies

Bij het uitgraven van de bouwput voor een parkeergarage, winkel- en wooncomplex aan de Lindanusstraat in Nederweert, in juni 2009, werd het tracé aangesneden van een oude waterloop. Op basis van kartografische en archivalische gegevens kan deze worden geïdentificeerd als de voormalige Weerterbeek. Een diepte van 2,20 m beneden het moderne maaiveld kon worden vastgesteld, maar recente verstoringen maakten het niet mogelijk om de maximale diepte en het volledige profiel in coupe te bepalen.